RABHADH

<u>NÍ MÓR</u> duit an Ceistpháipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar ag deireadh an Scrúdaithe; mura ndéantar sin caillfear marcanna

Scríobh do Scrúduimhir anseo →

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

EOLAÍOCHT TALMHAÍOCHTA – GNÁTHLEIBHÉAL

DÉARDAOIN, 23 MEITHEAMH – MAIDIN, 9.30 – 12.00

Don Fheitheoir amháin

Stampa an Ionaid

Treoracha Ginearálta

TÁ DHÁ ROINN SA SCRÚDPHÁIPÉAR SEO.

Roinn a hAon: Ní mór **sé** cheist a fhreagairt.
Tá 20 marc ag gabháil le gach ceist.

Roinn a Dó: Ní mór **trí** cheist a fhreagairt.
Tá 60 marc ag gabháil le gach ceist.

Iomlán na Marcanna: 300 marc.

Níor chóir níos mó ná 45 nóiméad a chaitheamh ar Roinn a hAon.
Ba chóir 105 nóiméad a fhágáil do Roinn a Dó.

[THALL]

Roinn a hAon (120 marc)

Treoracha

- Freagair **sé** cheist ar bith. Tá **20** marc ag gabháil le gach ceist.
- Scríobh do chuid freagraí sna spásanna atá ann dóibh.
- Bíodh do chuid freagraí gearr.
- Scríobh do scrúduimhir sa spás atá ann di ar leathanach 1.

Ceist 1.

(a) Taispeántar síol de phónaire leathan atá ag péacadh sa léaráid ar dheis. Sainaithin na codanna a bhfuil na lipéid A agus B orthu.

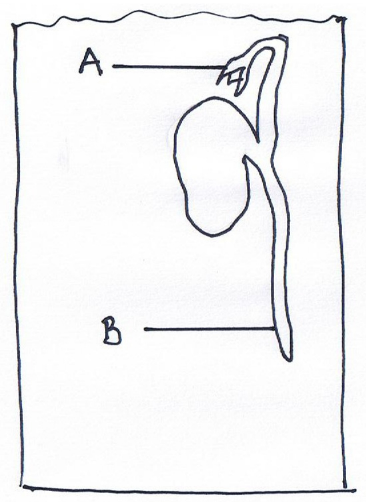

A. ______________________________

B. ______________________________

(b) Liostaigh na **trí** dháil atá riachtanach chun go bpéacfaidh síol.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(iii) ______________________________

(c) Luaigh **dhá** bhealach a scaipeann plandaí a gcuid síolta.

(i) ______________________________

(ii) ______________________________

(20 marc)

Ceist 2.

(a) Luaigh difear amháin idir leasachán cumaisc agus aoileach.
Luaigh pointe **amháin** faoi gach aon cheann díobh i do fhreagra.

____

____

____

(b) Taispeántar mála de leasachán cumaisc san fhótagraf. Seasann na huimhreacha ar an tosach do na príomhdhúile sa leasachán. Ainmnigh na **trí** dhúil sin.

(i) ______________________

(ii) ______________________

(iii) ______________________

(c) Seachas an leasachán a thaispeántar san fhótagraf thuas, ainmnigh leasachán eile a úsáidtear sa talmhaíocht.

____

(20 marc)

Ceist 3.

Luaigh suíomh gach ceann díobh seo a leanas i gcorp mamaigh. Tá an chéad cheann déanta duit mar shampla.

Cuid an Choirp	**Suíomh**
Villis	**Stéig bheag**
(i) Méadailín clé	
(ii) Féimear	
(iii) Broincín	
(iv) Uirí	
(v) Ceirbream	

(20 marc)
[THALL]

Ceist 4.

Comhlánaigh an tábla thíos i dtaca leis na horgánaigh a thaispeántar sna fótagraif.

	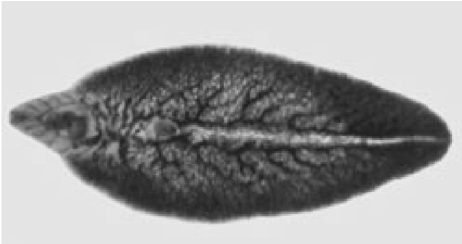	
(i) **Ainm an orgánaigh**		
(ii) **Fíleam**		
(iii) **Tréith amháin de bhall den fhíleam**		
(iv) **Tábhacht sa talmhaíocht**		

(20 marc)

Ceist 5.

Tabhair sainmhíniú ar gach ceann de na téarmaí seo a leanas a úsáidtear i dtáirgeadh ainmhithe.

Téarma beostoic	**Sainmhíniú**
(i) Bullán	
(ii) Céis	
(iii) Caora dhealaithe	
(iv) Sicín grísce	
(v) Lao diúil	

(20 marc)

Ceist 6.

Tabhair míniú eolaíochta ar **gach ceann** de na cleachtais seo a leanas a chuirtear ar siúl ar fheirmeacha curaíochta:

(a) Uainíocht na mbarr. ______________________________

____

____

(b) Síol deimhnithe a chur. ______________________________

____

____

(c) Luibhicíd roghnaíoch a leathadh. ______________________________

____

____

(d) Cineálacha geimhridh de ghránaigh a phlandú. ______________________________

____

____

(20 marc)

Ceist 7.

(a) Ainmnigh **dhá** ghalar beostoic a bhfuil baictéir ina gcúis leo.

1. ____________________ 2. ____________________

(b) Tabhair **dhá** bhuntáiste le baictéir sa talmhaíocht.

1. ______________________________

2. ______________________________

(c) Cén **cineál** orgánaigh is cúis le dúchan na bprátaí? ____________________

(20 marc)

[THALL]

ROINN A DÓ (180 MARC)

Treoracha

Scríobh do chuid freagraí ar Roinn a Dó i do fhreagarleabhar.

Freagair **trí** cheist ar bith. Tá **60** marc ag gabháil le gach ceist.

Ceist 8.

(a) Scríobh nóta ar **gach ceann** de na cleachtais seo a leanas a chuirtear ar siúl i dtáirgeadh caorach:
- (i) Sciotadh eireabaill
- (ii) Bearradh
- (iii) Breasal a chur ar reithe
- (iv) Tumadh
- (v) An tréad a chur ag siúl trí fholcadán crúb.

(b) Úsáidtear píosaí éagsúla fearais agus aonaid tithíochta chun dea-bhainistíocht feirme a chinntiú. Mínigh an úsáid a bhaintear as **gach ceann** díobh seo a leanas ar fheirmeacha atá i mbun táirgeadh beostoic:
- (i) Pionna aonraithe
- (ii) Lampa infridhearg
- (iii) Beathaitheoir bacphoill
- (iv) Gabhlach
- (v) Cliathbhosca breithe.

(60 marc)

Ceist 9.

(a) Úsáidtear seamair agus seagalach ilbhliantúil go minic i meascán síolta i gcomhair féaraigh.
- (i) Luaigh **trí** bhuntáiste le seamair a úsáid i meascáin síolta.
- (ii) Tabhair **dhá** chúis a n-aithnítear seagalach ilbhliantúil mar fhéar den scoth.

(b) Is minic a chuireann feirmeoirí meascán de chineálacha síolta ina gcuid <u>bánta</u>.
Péacann na síolta agus déantar iad <u>a bhunú</u> cé go d<u>tagann siad i gcraobh (i ndias)</u> ar dhátaí éagsúla.
Mínigh na **trí** théarma a bhfuil líne fúthu.

(c) Is féidir modhanna éagsúla a úsáid nuair atá síol féir á chur.
Luaigh an modh is oiriúnaí chun síol féir a chur i **ngach ceann** ar leith de na cúinsí seo a leanas:
- (i) Tá feirmeoir ag iarraidh eorna a chur ach féar a bheith ar fáil aige chomh maith céanna i gcomhair na hinnilte nuair a bhainfear an eorna.
- (ii) Tá feirmeoir ag iarraidh síol féir a chur ar thalamh atá éadomhain nó nach féidir a threabhadh go héasca.

(d)
- (i) Céard a chiallaíonn an téarma *Díleáiteacht Ábhair Thirim* (*DMD*)?
- (ii) Cén luach garbh DMD is ceart a bheith ag sadhlas ardcháilíochta?
- (iii) Mínigh cén fáth a bhfuil seantalamh féaraigh faoi dhrochbhainistíocht mí-oiriúnach i gcomhair táirgeadh sadhlais de dhea-cháilíocht.

(60 marc)

Ceist 10.

(a) Léigh an t-alt seo a leanas faoi fhás na bportach móna agus meaitseáil na focail **ón liosta thíos** leis na spásanna uimhrithe.

leathbhá 1-2m 8-10m galú báisteach aigéadacht

Scríobh do chuid freagraí i do fhreagarleabhar agus ní ar an scrúdpháipéar seo.

Déantar bratphortaigh i gceantair ina bhfuil _____**1**______ ard agus _____**2**_____ íseal. Bíonn siad _______**3**________ ar doimhneacht de ghnáth. Is tréith choitianta de bhratphortach í _______**4**________. Bíonn portaigh ardaithe ______**5**________ ar doimhneacht de ghnáth. Fásann siad i ngleannta agus i loig mar thoradh ar _______**6**________.

(b) Tabhair sampla de (i) bruthcharraig
(ii) carraig dhríodair
(iii) carraig mheiteamorfach.
I ngach cás **ar leith**, luaigh ceantar nó contae ar oileán na hÉireann ina bhfaightear go forleathan é.

(c) Is féidir go ndéanfaí máthaircharraig a shíonchaitheamh ar bhealaigh fhisiciceacha nó cheimiceacha. Briseann an síonchaitheamh an charraig ina cáithníní ithreach. Tabhair **mionsonraí** de **thrí** bhealach ar bith inar féidir carraig a shíonchaitheamh.

(d) Taispeántar triantán uigeachta ithreach sa léaráid thíos.

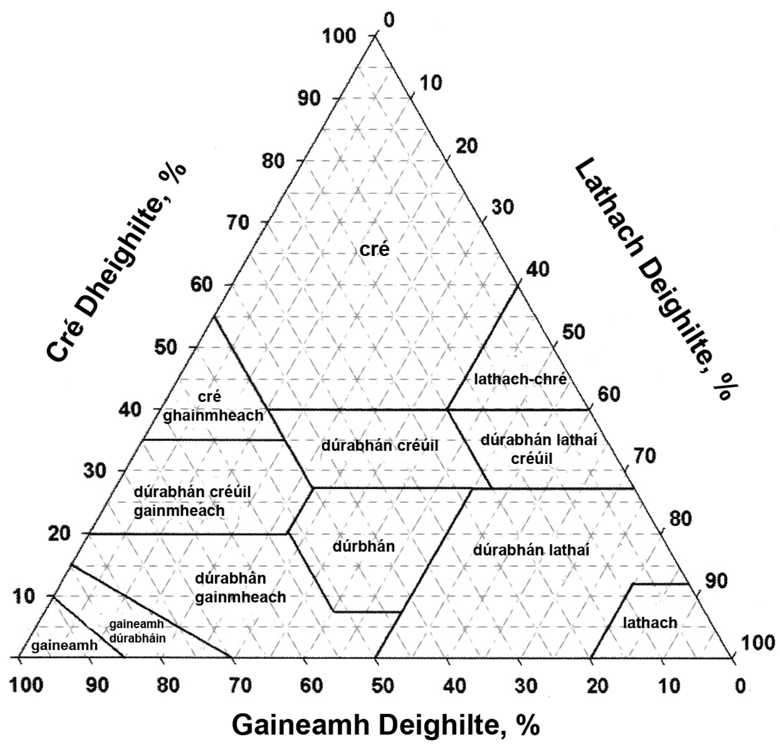

Samplaí ithreach	Gaineamh %	Lathach %	Cré %
Ithir A	10	35	55
Ithir B	40	45	15
Ithir C	60	25	15

Bain úsáid as an triantán uigeachta ithreach chun uigeacht na samplaí ithreach A, B agus C liostaithe sa tábla thuas a aithint. **Scríobh do chuid freagraí i do fhreagarleabhar.**

(60 marc)

Ceist 11.

(a) Bíonn paraisítí coitianta sa talmhaíocht.
 (i) Céard is paraisít ann?
 (ii) Tabhair sampla de pharaisít de bharr **nó** de bheostoc **ainmnithe** a bhfuil staidéar déanta agat air.
 (iii) Luaigh bealach **amháin** chun fáil réidh leis an bparaisít atá ainmnithe agat.

(b) Le cúnamh léaráide lipéadaithe, déan cur síos ar shaolré feithide **ainmnithe**.

(c) Déan cur síos ar shaothrú gránach **nó** barr fréimhe, faoi na ceannteidil seo a leanas:
 (i) Oiriúnacht na hithreach
 (ii) Síolchur – dáta **agus** modh
 (iii) An leasachán a úsáidtear
 (iv) Srianadh lotnaidí
 (v) Baint – modh **agus** am
 (vi) Táirgeadh in aghaidh an heicteáir.

(60 marc)

Ceist 12.

Freagair dhá chuid ar bith de (a), (b), (c) agus (d). **(30 marc, 30 marc)**

(a) Tarraing léaráid lipéadaithe den chóras díleá in ainmhí monagastrach **ainmnithe**. Déan cur síos ar thurgnamh chun iniúchadh a dhéanamh ar ghníomhaíocht einsíme díleáiche **ainmnithe**.

(b) Tabhair míniú eolaíochta ar **gach aon cheann** díobh seo a leanas:
 (i) Cuiteoga a bheith le feiceáil ar dhromchla na hithreach tar éis báisteach throm.
 (ii) Lao a bheathú le gruth buí sna huaireanta díreach tar éis a shaolaithe.
 (iii) Caomhnú fálta sceach.
 (iv) Féar tirim á stóráil i gceart díreach i ndiaidh a thriomaithe.
 (v) Crainn á dtanú i dtáirgeadh crann foraoiseachta.

(c) Aithnítear bainne mar bhunriachtanas bia do laonna óga.
 (i) Luaigh comhdhéanamh meánach bainne úir.
 (ii) Déan cur síos ar iniúchadh saotharlainne chun a thaispeáint go bhfuil comhpháirt **ainmnithe amháin** ar fáil i mbainne úr.
 (iii) Cén chaoi ar féidir leis an bhfeirmeoir déiríochta fabhtú bainne sa bhleánlann a sheachaint?

(d) (i) Déan cur síos, le cúnamh léaráide lipéadaithe, ar bhiashlabhra simplí mar a tharlaíonn sé ar an bhfeirm.
 (ii) Déan cur síos ar iniúchadh páirce chun comhdhéanamh luibheolaíoch seanfhéaraigh bhuain a fháil amach.
 (iii) D'ainmnigh na Náisiúin Aontaithe an bhliain 2010 mar Bhliain Idirnáisiúnta na Bithéagsúlachta. Mínigh an téarma *bithéagsúlacht*.

Ceist 13.

(a) Mínigh na téarmaí seo a leanas: (i) Ailléilí, (ii) Clón, (iii) Spreacadh hibrideach.

(b) San eorna tá an ailléil don chineál déise sé shraith (**S**) ceannasach ar an ailléil don chineál déise dhá shraith (**s**). Rinneadh planda eorna, a bhí homaisigeach maidir leis an gcineál déise sé shraith (**SS**), a chrosáil le planda a bhí homaisigeach maidir leis an gcineál déise dhá shraith (**ss**). Bhí an sliocht (F1) heitrisigeach. Rinneadh an sliocht a chrosáil lena chéile ansin le féinphailniú chun ginealach an F2 a tháirgeadh. **Cóipeáil é seo a leanas i do fhreagarleabhar** agus líon na spásanna (géinitíopaí idir lúibíní, feinitíopaí ar na línte).

Géinitíopaí na dtuismitheoirí tosaigh	(SS)	X	(ss)
Na gaiméití a tháirgeann gach tuismitheoir	( )	X	( )
Géinitíopa an tsleachta (F1)		( )	
Feinitíopa an tsleachta (F1)		________________________	

Géinitíopa thuismitheoirí an dara ginealach	( )		X		( )
Na gaiméití a tháirgeann gach tuismitheoir	( )	( )	X	( )	( )
Géinitíopaí an dara ginealach (F2)	( )	( )		( )	( )
Feinitíopaí an dara ginealach (F2)	______	______		______	______

(c) **I do fhreagarleabhar** taispeáin crosáil idir tuismitheoir leis an gcineál déise dhá shraith agus aonán F1 ón sampla thuas.
I do chrosáil, taispeáin:
(i) géinitíopaí na dtuismitheoirí
(ii) géinitíopaí na ngaiméití
(iii) géinitíopaí **agus** feinitíopaí shliocht na crosála.

(d) Is dhá chineál cilldeighilte iad miotóis agus méóis atá ar do chúrsa agus a chuirtear i láthair thíos i bhfoirm léaráide.

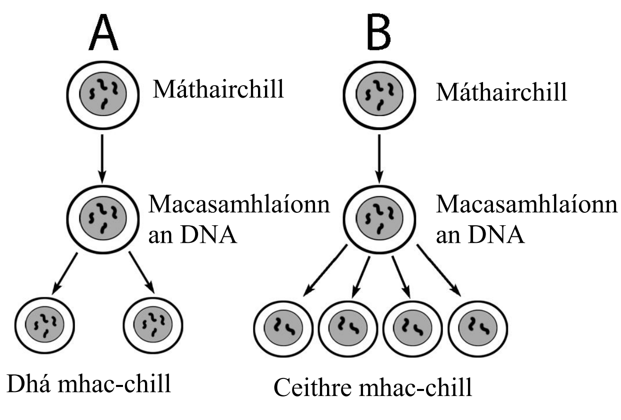

(i) Cé acu léaráid, A nó B, a sheasann don mhéóis?
(ii) Cé acu léaráid a bhfuil cealla haplóideacha ann?
(iii) Céard é an phríomhdhifríocht idir chill haplóideach agus cill dhioplóideach?
(iv) Cén áit i gcorp an ainmhí a mbeifeá ag súil le cealla haplóideacha a fháil?

(60 marc)

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán